

PENSUMLISTER

Studieåret 2009-2010

Andre utgave

Klassiske fag

- **Bachelor i Antikkens kultur**
- **Bachelor i klassisk språk og litteratur**
 - **Årsstudium i latin**
 - **Frie emner**

INSTITUTT FOR HISTORIE OG KLASSISKE FAG
DET HISTORISK-FILOSOFISKE FAKULTET
NORGES TEKNISK-NATURVITENSKAPELIGE UNIVERSITET
N-7491 TRONDHEIM
TRYKT JUNI 2009

Pensumlister for BA i Antikkens kultur, Klassisk språk og litteratur, årsstudium og frie emner i gresk og latin

Emnene ANT1101, ANT1102, ANT1103, ANT1104, LAT1001 og LAT1003 er obligatoriske emner for dem som ønsker å ta BA-graden i Antikkens kultur.

Emnene LAT1001, LAT1002, LAT1003, LAT1004, LAT1005, LAT1006, KLAS2001 og KLAS2002 er obligatoriske emner for dem som ønsker å ta BA-graden i Klassisk språk og litteratur med fordypning i latin.

Emnene GRE1101, KLAS2001 og KLAS2002 er obligatoriske emner for dem som ønsker å ta BA-graden i Klassisk språk og litteratur med fordypning i gresk.¹

Emnene LAT1001, LAT1002, LAT1003, LAT1004, LAT1005 og LAT1006 er obligatoriske emner for dem som ønsker å ta årsstudium i latin.

Ethvert ANT-, GRE-, KLAS- eller LAT-emne kan tas som frie emner.

Studenter på andre BA-studieretninger enn Antikkens kultur og Klassisk språk og litteratur, kan velge 45 studiepoeng ANT- eller LAT-emner som støttefag eller 30 studiepoeng ANT- eller LAT-emner som valgfrie emner.

¹ For å oppnå full fordypning i gresk, må minimum 45 studiepoeng gresk tas ved UiB, UiO eller ved utenlandsk universitet. Instituttet er behjelpelig med veiledning for individuelle opplegg.

Innhold:	undervises	side
ANT1101: Antikkens historie og samfunn	høst	3
ANT1102: Antikkens litteratur	vår	4
ANT1103: Antikkens kunst og arkitektur	vår	6
ANT1104: Antikkens filosofi og religion	høst	7
GRE1101 Innføringskurs i gresk	høst	
KLAS2002 Europas middelalder		
LAT1001: Innføringskurs i latin	høst	8
LAT1002: Prosa og poesi i middelalderen	vår	9
LAT1003: Antikk prosa I	vår	10
LAT1004: Antikk prosa II	vår	11
LAT1105: Antikkens poesi	høst	12
LAT1006: Spesialkurs i latin	høst	13

¹ For å oppnå full fordypning i gresk, må minimum 45 studiepoeng gresk tas ved UiB, UiO eller ved utenlandsk universitet. Instituttet er behjelpelig med veiledning for individuelle opplegg.

ANTIKKENS KULTUR

ANT1101: Antikkens historie og samfunn

Emneansvarlig: Inger Louise Forselv

Emnet er en innføring i den gresk-romerske middelhavsverdens samfunnsformer og historie. Alt som er merket med * finnes i et eget kompendium.

1) Gresk historie og samfunn

a) Antikke tekster:

Herodot, *The Histories*, bok 7 og 8 (overs. av A. de Sélincourt, London 1972)

Thukydid, *History of the Peloponnesian War*, bok 1, bok 2, kap. 34-46, bok 5, kap. 84-116 og bok 7 (overs. av R. Warner, London 1972)

Xenofon, *The Persian Expedition (Anabasis)*, bok 1, 2, 3, 4 (overs. av G. Cawkwell, London 1972)

b) Sekundærlitteratur:

Schreiner, J. H., *Antikkens historie*, Oslo 2006 s. 12-107.

Joint Association of Classical teachers, *The World of Athens - An Introduction to Athenian Culture*, Cambridge 1992, kap.1,4, 5.

Supplerende oppslagsverk:

Morkot, R., *The Penguin Historical Atlas of Ancient Greece*, London 1996.

2) Romersk historie og samfunn

a) Antikke tekster:

*Romerske historikere i utvalg (kompendium):

Sallust, *Catilina*.

Livius, *Romas historie fra grunnleggelsen*.

Tacitus, *Årbøkene*.

b) Sekundærlitteratur

Schreiner J. H., *Antikkens historie*, Oslo 2006, s. 108 - 244

Jones, P. og Sidwell, K. *The World of Rome - An Introduction to Roman Culture*, Cambridge 1997, kap. 1, 2, 3, 4.

Supplerende oppslagsverk:

Scarre, C., *The Penguin Historical Atlas of Ancient Rome*, London 1995.

ANT1102: Antikkens litteratur

Emneansvarlig: Bjørn Indergaard

Emnet er en innføring i den gresk-romerske litteraturen, formidlet gjennom tekster som studeres i oversettelse. Tekstene representerer ulike sjangrer og studeres i sin litteraturhistoriske kontekst.

Alt som er merket med * finnes i et eget kompendium.

1) Gresk litteratur

a) Antikke tekster:

Gresk epos:

Homer, *Iliaden*, sang 1, 6, 9, 19, 22, 24 (overs. av P. Østbye 1920, 3. utg. Oslo 1994).

Homer, *Odysseen*, sang 1, 6, 10, 11, 12, 23 (overs. av P. Østbye 1922, 4. utg. Oslo 1994)

*Hesiod, *Verk og dager* (overs. av L. Andersen, København 1977)

*Gresk lyrikk, utvalg på 30 s. (kompendium).

*Theokrit, *Idyller* (overs. av P. Østbye, Oslo 1922)

Gresk tragedie:

Aiskylos, *Orestien* (overs. av P. Østbye 1926, ny utg. Oslo 1968)

Sofokles, *Antigone* (overs. av P. Østbye 1927, ny utg. Oslo 1968)

Euripides, *Medea* (overs. av P. Østbye 1928, ny utg. Oslo 1968)

Gresk komedie:

Aristofanes, *Froskene*, i *Aristophanes, Plays: Two* (overs. av K. McLeish, London 1993)

Menander, *Dyskolos*, i *Plays and Fragments* (overs. av N. Miller, London 1987)

Gresk prosa:

Platon, *Sokrates' forsvarstale* (overs. av A. Stigen, Oslo 1970)

Longos, *Dafnis og Chloe*, i *Daphnis and Chloe* (overs. av P. Turner, London 1989)

b) Sekundærlitteratur:

GRESK LITTERATURHISTORIE (kompendium 200 s.)

Supplerende oppslagsverk:

Hjortsø, Leo, *Greske guder og helter*, København 1984.

2) Romersk litteratur

a) Antikke tekster:

Romersk komedie:

Plautus, *Aulularia*, i *The Pot of Gold and other Plays* (overs. av E.F. Watling, Penguin Classics, London 1965.)

Terents, *Adelphoe* i *Terence, The Comedies* (overs. av B. Radice), Penguin Classics, London 1979.

Romersk epos:

Vergil, *Aeneiden*, bok 1, 2 og 6 (overs. av E. Kraggerud, Suttung forlag, Tangen 1986)

Romersk læredikt:

Vergil, *Georgica* bok 1 og 2 (overs. av E. Kraggerud, Oslo 1994)

*Romersk lyrikk i utvalg (kompendium):

Catull, *Carmina* 1, 3, 5, 30, 31, 51, 72, 76, 85, 86, 87, 101, 116.

Horats, *Oder* **I** 1, 8, 9, 11, 14, 19, 22, 37; **II** 14, 15, 16, 20; **III** 1, 13, 30;

Epoder 7,16; *Brev om diktekunsten (Ars Poetica)*.

Tibull, *Elegier* **I** 1.

Properts, *Elegier* **I** 1, 2; **III** 5, 20, 21

Ovid, *Heroider* **III**, **XVI** og **XVII**; *Metamorfoser* fra bok **I**, **VIII**, **X**, **XI**

Lukrets, *Om tingenes natur*, fra bok **III**

*Romersk prosa i utvalg (kompendium):

Cicero, *1. tale mot Catilina*.

Cicero, *Om alderdommen*

Seneca, *Om mildhet*

Plinius d. y., *Utvalg av brevlitteratur*

Apuleius, *Det gyldne esel*, bok **III** og **XI**

b) Sekundærlitteratur

Romersk litteraturhistorie:

*Hertel, H. (red.): *Verdens litteraturhistorie*, Oslo 1985, utvalg på 60 s.

Det henvises også til *The World of Rome* (se ovenfor) del **III**, 9: Roman Literature

Supplerende oppslagsverk:

Hjortsø, Leo, *Romerske guder og helter*, København 1988.

ANT1103: Antikkens kunst og arkitektur

Emneansvarlig: Inger Louise Forselv

Emnet er en innføring i den greske og romerske kunst og arkitektur i antikken, der kunstens rolle i det antikke samfunnet og dens rolle som forbilde og ideal i senere epoker presenteres.

Kunst og arkitektur

Boardman, J., *The Oxford History of Classical Art* (kap. 2, 3, 4, 5, 6), Oxford 1993.
Henig, M. (ed.), *A Handbook of Roman Art* (kap. 1, 2, 3, 4, 5, 12, totalt 140 s.), London 1995.
Richter, G., *A Handbook of Greek Art* (kap. 1, 2, 3, 8, 10, 11), London 1999.

I tillegg kan anbefales:

Arkitektur

Stierlin, H., *Greek Architecture: From Mycenae to Parthenon*, i serien Taschen's World Architecture, Köln 1995.
Sear, F., *Roman Architecture*, London 1998.
Stierlin, H., *The Roman Empire*, i serien Taschen's World Architecture, Köln 1996.
Connolly, P, og Dodge, H., *Antikkens storbyer*, Oxford/Oslo 1998.

Kunst

Kiilerich, B., *Græsk skulptur fra dædalisk til hellenistisk tid*, (utvalgte deler, ca. 50 s.), København 1995.
Kleiner, D., *Roman Sculpture*, (utvalgte deler, ca. 30 s.), Yale 1992.
Spivey, N., *Greek Art*, (utvalgte kapitler, ca. 150 s.), London 1997.
Woodford, S., *Græsk og romersk kunst*, (utvalgte deler, ca. 20 s.), Cambridge/Oslo 1991.

ANT1104: Antikkens filosofi og religion

Emneansvarlig: Bjørn Kristian Indergaard

Emnet er en innføring i gresk-romersk filosofi og religion, formidlet gjennom studiet av primærkilder i oversettelse og satt i perspektiv ved hjelp av sekundærlitteratur.

Alt som er merket med * finnes i et eget kompendium.

1. Filosofi og idehistorie

Frederick Copleston, S. J., *A History of Philosophy*, vol I, Greece and Rome, ny utg. New York 1993.

Antikke tekster i oversettelse:

Utvalg (i samråd med faglærer) fra Platon, Aristoteles, Cicero og Seneca.

2. Religion og mytologi

Burkert, W., *Greek Religion, Archaic and Classical*. Harvard University Press 1985.

Ogilvie, R. M., *The Romans and their Gods in the Age of Augustus*, London 1969

Antikke tekster i oversettelse:

* Hesiod, *Theogonien* (overs. av L. Andersen, København 1977.)

Av de homeriske hymner:

**Hymnen til Demeter* (overs. av H. H. Evelyn-White, London 1977)(Loeb).

Beard, M., North, J., Price, S., *Religions of Rome, II Sourcebook*, Cambridge 1998.

Leksika og mytologiske håndbøker, f.eks.:

Vandvik, Eirik, *Blant gudar på Olymp*, Oslo 1963.

Hjortsø, Leo, *Græske guder og helte*, København 1984.

Hjortsø, Leo, *Romerske guder og helte*, København 1988.

GRESK

GRE1101: Innføring i gresk

Emneansvarlig: Staffan Wahlgren

D. J. Mastrorarde, Introduction to Attic Greek, Berkeley 1993 (Univ.of California Press)

Dessuten:

J. Blomqvist/P. O. Jastrup, Grekisk/græsk grammatik, København 1991 eller senere
eller:

K. Weierholt, Gresk grammatikk til skulebruk, Oslo 1971

Videre anbefales:

An intermediate Greek-English lexicon : founded upon the seventh edition of Liddell and
Scott's Greek-English lexicon, Oxford 1970 eller senere

LATIN

LAT1001: Innføring i latin

Emneansvarlig. Marek Kretschmer

Studenten skal få en grunnleggende kunnskap i latinsk grammatikk og tilegne seg et basisordforråd. Til sammen gir dette grunnlaget for å lese og forstå latinske originaltekster. Det blir lest en begynnerbok og ca. 10 sider latin (én side = 30 linjer).

Elementærbok:

Roggen, V., Hesse, R. & Haastrup, G.: *Omnibus I*. Tekstbok og Arbeidsbok, Oslo 1996.

Tekstpensum:

Roggen, V. m. fl., *Omnibus 2*, Oslo 1997. Utvalg annonseres på forelesning (og it's learning).

Ordbok:

Johannessen, J., Nygaard, M. & Schreiner, E.: *Latinsk-Norsk Ordbok*. 3. utg.
Oslo 1965 (el. senere). [Bokmål]

Steinnes, A. & Vandvik, E.: *Latinsk ordbok*. Oslo 1958 (el. senere). [Nynorsk]

Grammatikk:

Eitrem, S., *Latinsk grammatikk*, 3. utg. v. Bjørg T. Danielsen og Egil Kraggerud, Oslo 1996.

LAT1002: Prosa og poesi i middelalderen

Emneansvarlig: Marek Kretschmer

Studenten skal øve opp sin oversettelsesteknikk, befeste grammatikkunnskapene og utvide sitt ordforråd. Målet er også å opparbeide en forståelse av det latinske språkets rolle i middelalderen. I emnet gis en innføring i middelalderens forskjellige litteraturgenrer og i språkets rolle som kommunikasjonsmiddel og kulturformidler. Det blir lest ca. 60 sider prosa og poesi (én side = 30 linjer) fra middelalderen.

Tekstpensum:

Sidwell, K.: *Reading Medieval Latin*, Cambridge 1995.
Sections 1, 4, 5, 9, 10, 14-18.

I tillegg vil det bli utdelt et lite kompendium i norsk middelalderlatin.

Ordbok:

Johannessen, J., Nygaard, M. & Schreiner, E.: *Latinsk-Norsk Ordbok*. 3. utg.
Oslo 1965 (el. senere). [Bokmål]
Steinnes, A. & Vandvik, E.: *Latinsk ordbok*. Oslo 1958 (el. senere). [Nynorsk]

Grammatikk:

Eitrem, S., *Latinsk grammatikk*, 3. utg. v. Bjørg T. Danielsen og Egil Kraggerud, Oslo 1996

Kultur- og litteraturhistorie:

* Mortensen, Lars Boje, *Middelalderlatin, hvad var, og hvad er meningen?*
Antikkprogrammets småskrifter nr. 2, Norges forskningsråd, Oslo 1998, fås på
instituttkontoret.

Lindberg, Bo, *Europa och latinet*, Borås 1993.

Studenter som har hatt denne boken i pensum i HIST1050 må kontakte faglærere for annet pensum.

LAT1003: Antikk prosa I

Emneansvarlig: Marek Kretschmer

Kurset har som mål å gi økt forståelse av oversettelsesteknikk og bedre ferdighet i å oversette fra latin til norsk. Det gir fordypet kunnskap i grammatikk og stilistikk og førstehåndskjennskap til antikkens forskjellige prosasjangere, særlig romersk historigrifi. Ca 30 sider prosa fra senrepublikk og tidlig keisertid. Ulike litterære sjanger vil være representert. Tekstene blir også studert i sin kulturhistoriske sammenheng.

Tekstpensum:

Roggen, V. m. fl., *Omnibus II* (kap. Antikken), Oslo 1997. (NB bare prosatekstene, dvs ikke Catull, Vergil, Horats og Sulprica).

Ordbok:

Johannessen, J., Nygaard, M. & Schreiner, E.: *Latinsk-Norsk Ordbok*. 3. utg. Oslo 1965 (el. senere). [Bokmål]
Steinnes, A. & Vandvik, E.: *Latinsk ordbok*. Oslo 1958 (el. senere). [Nynorsk]

Grammatikk:

Eitrem, S., *Latinsk grammatikk*, 3. utg. v. Bjørg T. Danielsen og Egil Kraggerud, Oslo 1996

Kultur- og litteraturhistorie:

The Oxford History of the Roman World, ed. J. Boardman, J. Griffin & O. Murray, Oxford University Press 1988 el. senere. Kap. 2-4, 6 og 10.

I tillegg må studentene nå velge mellom:

Andrew Feldherr (red.), *The Cambridge companion to the Roman historians*, Cambridge 2009

eller

Ronald Mellor, *The Roman historians*, London 1999 (Routledge).

Valg må skje innen 1. mai til faglærer.

LAT1004: Antikk prosa II

Emneansvarlig: Marek Kretschmer

Kurset har som mål å gi økt forståelse av oversettelsesteknikk og bedre ferdighet i å oversette fra latin til norsk. Det gir fordypet kunnskap i grammatikk og stilistikk og førstehåndskjennskap til antikkens forskjellige prosasjangere, særlig romersk filosofi. Ca 30 sider prosa fra senrepublikk og tidlig keisertid. Ulike litterære sjanger vil være representert. Tekstene blir også studert i sin kulturhistoriske sammenheng.

Tekstpensum:

Det vil bli utdelt kompendium med originaltekster fra romerske filosofer (Cicero, Seneca o.a.)

Ordbok:

Johannessen, J., Nygaard, M. & Schreiner, E.: *Latinsk-Norsk Ordbok*. 3. utg. Oslo 1965 (el. senere). [Bokmål]

Steinnes, A. & Vandvik, E.: *Latinsk ordbok*. Oslo 1958 (el. senere). [Nynorsk]

Grammatikk:

Eitrem, S., *Latinsk grammatikk*, 3. utg. v. Bjørg T. Danielsen og Egil Kraggerud, Oslo 1996

Kultur- og litteraturhistorie:

Studentene må velge mellom:

Mark Morford, *The Roman philosophers : from the time of Cato the Censor to the death of Marcus Aurelius*, London 2002 (Routledge)

eller

Michael Trapp, *Philosophy in the Roman Empire : ethics, politics and society*, Aldershot 2007 (Ashgate)

LAT1005

Ingen endringer er nødvendig. Muntlig eksamen med skandering som ingen privatister våger seg på uten å ha fulgt undervisning

Valg må skje innen 1. mai til faglærer.

LAT1005: Antikk poesi

Emneansvarlig: Marek Kretschmer

Dette emnet skal gi ferdighet i å lese (med metrisk bevissthet) og oversette latinsk poesi fra antikken. I tillegg skal studentene bli kjent med tekstenes kulturhistoriske bakgrunn og deres litteraturhistoriske rolle. Det blir lest ca. 1000 vers, derav 1 sang fra Vergils Aeneide, ca. 100 sider poesi i oversettelse, og sekundærlitteratur i kultur- og litteraturhistorie.

Tekstpensum:

Kompendium fås kjøpt på instituttkontoret.

Ordbok:

Johannessen, J., Nygaard, M. & Schreiner, E.: *Latinsk-Norsk Ordbok*. 3. utg. Oslo 1965 (el. senere). [Bokmål]
Steinnes, A. & Vandvik, E.: *Latinsk ordbok*. Oslo 1958 (el. senere). [Nynorsk]

Grammatikk:

Eitrem, S., *Latinsk grammatikk*, 3. utg. v. Bjørg T. Danielsen og Egil Kraggerud, Oslo 1996

Kultur-, litteratur- og språkhistorie:

Griffin, Jasper, *Virgil*. Bristol Classical Press 2001.
The Oxford History of the Roman World, ed. J. Boardman, J. Griffin & O. Murray, Oxford University Press 1988 el. senere (utvalg).

Oversettelser:

Vergil, *Aeneiden*, sang 1-3, 5-6, 12 (overs. E. Kraggerud 1983 el. senere, eller O.S. Due 1986)

LAT1006: Spesialkurs i latin

Emneansvarlig: Marek Kretschmer

I dette emnet skal studenten selv velge et område innenfor fagfeltet, sette sammen pensum og skrive en semesteroppgave med utgangspunkt i latinsk originaltekst. Det blir lest ca. 40 sider originaltekst, og i tillegg kommer ca. 300 sider sekundærlitteratur, som velges i anslutning til originaltekstene.

Pensum velges i samråd med faglærer.

KLAS2002: Europas middelalder

Emneansvarlig:: Marek Kretschmer

Studenter som ønsker individuelt tekstpensum i gresk eller latin tar kontakt med faglærer

Forslag til tekstpensum

Prosa

Følgende utdrag fra Hugo av St. Viktor *Didascalicon – De studio legendi*:

Praefatio

Bok 1: kap. 1, 2, 4-6, 8-10.

Bok 2: kap. 1, 17, 18, 28-30.

Bok 3: kap. 6-19.

Bok 4: kap. 1.

Bok 5: alle kapitler

Bok 6: alle kapitler.

Dette utdraget tilsvarer 63 sider (1 side = 30 linjer) tekst.

Tekstutgave (redigert av Thilo Offergeld): Hugo von Sankt Viktor, *Didascalicon (De studio legendi)*, Freiburg 1997. (Bind 27 i serien *Fontes Christiani*).

Poesi

Carmina Houghtoniensia (tilsvarer ca. 17 sider tekst).

Tekstutgave (redigert av Jan M. Ziolkowski): *A garland of satire, wisdom, and history - Latin verse from twelfth-century France (Carmina Houghtoniensia)*, Cambridge Massachusetts 2007.

Sekundærlitteratur

Ivan Illich: *The Vineyard of the Text - A Commentary to Hugh's Didascalicon*, Chicago 1996 eller

Einleitung (s. 7-100) fra Hugo von Sankt Viktor, *Didascalicon (De studio legendi)*, Freiburg 1997. (Bind 27 i serien *Fontes Christiani*).

Innledning og fortløpende kommentar fra *A garland of satire, wisdom, and history - Latin verse from twelfth-century France (Carmina Houghtoniensia)*, Cambridge Massachusetts 2007.